

**Sprawozdanie z realizacji zadań
z zakresu wspierania rodziny
za 2024 rok.**

Luty 2025 r.

Wprowadzona w życie dnia 9 czerwca 2011 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025r. poz. 49) porządkuje i reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Niniejsza ustawa nakłada na Gminy obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. W myśl ustawy głównym zadaniem jest umocnienie dysfunkcyjnych rodzin biologicznych, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych, a w późniejszej perspektywie ograniczyć umieszczania dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych. Wsparciem zostają objęte, także rodziny, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi, pozbawionymi opieki rodzicielskiej. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w świetle ustawy, spoczywają na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej (art. 3 ust. 1).

Do zadań własnych Gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny
 - b. zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - c. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - d. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a. podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b. kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

W 2024 roku realizowana była większość zadań z powołanego wyżej katalogu. Uchwałą Nr XLII/398/22 Rady Gminy Zamość z dnia 31 marca 2022 roku został uchwalony Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024. Założeniem tego programu było stworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, celem przywrócenia tym rodzinom zdolności do wypełniania podstawowych funkcji. Spodziewanym efektem realizacji Programu była: poprawa funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Zamość ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci w tych rodzinach, przeciwdziałanie występowaniu dysfunkcji w rodzinach, podniesienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin oraz wypracowanie skutecznego systemu wsparcia rodziny. Z ramienia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zamościu pracę z rodzinami prowadziło dwóch asystentów rodziny zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

ASYSTENT RODZINY jest filarem programu wspierania rodziny, w prawidłowym jej funkcjonowaniu. Osoba zatrudniona na tym stanowisku zajmuje się pomocą i pracą z rodziną. Jej celem jest osiągnięcie przez rodzinę, podstawowego poziomu stabilności życiowej, dzięki której możliwe jest wychowywanie dzieci. Zadaniem pracownika jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. Asystent rodziny jest pracownikiem samorządowym zatrudnionym przez Ośrodek Pomocy Społecznej bądź inny podmiot na zlecenie Gminy. Jego miejscem pracy jest miejsce zamieszkania danej rodziny, bądź miejsce wyznaczone przez rodziny. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy, pełni on funkcję pomocnika, mediatora i doradcy. Wspomaga rodzinę całościowo, stymuluje działania zmierzające do poprawy relacji wewnątrzrodzinnych. Pomaga w załatwianiu spraw urzędowych, motywuje do podjęcia określonych czynności. Przygotowuje do pełnienia ról społecznych. Dowartościowuje, podnosząc poczucie własnej sprawczości i kompetencji społecznych.

Do podstawowych zadań asystenta rodziny należy:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny oraz konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, troski o edukację i rozwój dzieci, dbałość o zdrowie, gospodarowanie budżetem domowym,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodziny,
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,

- dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą diagnostyczno-pomocową na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna się za niezbędną,
- udział w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówkach pieczy zastępczej.

W 2024 roku pomocą i wsparciem asystenta rodziny objętych było **18 rodzin** (w tym 45 dzieci). Asystent pracuje w oparciu o opracowane dokumenty:

- plan pracy z rodziną,
- miesięczną kartę pracy z rodziną,
- okresową ocenę sytuacji rodziny.

Praca z daną rodziną odbywa się 1-2 razy w tygodniu. Na realizację powyższych zadań wydatkowano środki finansowe w łącznej kwocie **210 477,08 zł.** (środki finansowe własne gminy 144 138,31 zł., środki finansowe zewnętrzne 66 338,77 zł.).

W 2024 roku w rodzinach zastępczych spokrewnionych umieszczonych było **6 dzieci**, w rodzinach zastępczych niezawodowych 1 dziecko, w rodzinie zastępczej zawodowej **7 dzieci** z terenu Gminy Zamość. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zamościu współfinansował koszty pobytu, jako zadanie własne gminy - obowiązkowe z ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na koszty związane z opieką i wychowaniem dzieci wydano kwotę **126 081,99 zł.** Natomiast w placówce opiekuńczo-wychowawczej w 2024 roku przebywało 6 dzieci. Koszty pobytu za ten okres wynosiły **149 905,34 zł.**

W ramach zadań w zakresie wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zamościu sporządzał sprawozdania rzeczowo - finansowe z zakresu wspierania rodziny. Zapewniał wsparcie materialne dla rodzin o niskich dochodach, zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

W celu zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodziny i dziecka pomocy udzielono:

- a) na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej pomocy finansowej udzielono **136 rodzinom** z dziećmi, w tym 594 osobom w tych rodzinach,
- b) na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych pomocy pieniężnej udzielono **524 rodzinom** z dziećmi,

- c) na podstawie przepisów ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” jednorazowego świadczenia pieniężnego udzielono **3 rodzinom** na 3 dzieci,
- d) na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów świadczenia pieniężne z funduszu alimentacyjnego otrzymało średnio każdego miesiąca 104 dzieci z **79 rodzin**,
- e) na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, potocznie nazywane „Rodzina 500 plus” świadczenia pieniężne otrzymało 1 dziecko z **1 rodziny**,
- f) na podstawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Zamość, stanowiący załącznik do Uchwały NrXXIII/196/16 Rady Gminy Zamość z dnia 27.06.2016 r, stypendia i zasiłki szkolne otrzymało 115 uczniów z **72 rodzin**,
- g) na podstawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny, w 2024 r., Kartę Dużej Rodziny otrzymało **28 rodzin** z dziećmi (w tym 99 dzieci),
- h) pomocy żywnościowej w formie produktów żywnościowych w ramach realizowanego Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej udzielono **73 rodzinom** z dziećmi w tym 191 dzieciom,
- i) pomocy żywnościowej z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” udzielono 150 dzieciom i uczniom z **73 rodzin** - w formie posiłku.
- j) we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Kuratorium Oświaty, **4 dzieci** uczestniczyło w koloniach letnich w miejscowości Radków w okresie od 24.07.2024r. do 02.08.2024r.
- k) z bonu żłobkowego skorzystało **55 rodzin** na 58 dzieci.

Na bieżąco prowadzony był monitoring sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Pracownicy socjalni jak również asystenci rodziny w ramach swoich obowiązków informowali rodziny o możliwości skorzystania z pomocy istniejących placówek udzielających specjalistycznej pomocy takich jak: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zamościu, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zamościu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Centrum Zdrowia Psychicznego w Zamościu, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej. Prowadzona była także działalność informacyjno - edukacyjna. Rodziny w których pojawia się problem przemocy w rodzinie otrzymują wsparcie ze strony Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Natomiast w przypadku rodzin, w których występuje problem z nadużywaniem alkoholu otrzymują wsparcie ze strony Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zamościu, oraz innych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny w zależności od sytuacji w jakiej znalazła się rodzina. Zapewnienie efektywności działań z zakresu wspierania rodziny polegały głównie na współdziałaniu i wymianie informacji pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny.

Dla prawidłowej realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zachodzi potrzeba:

- zapewnienia środków finansowych na współfinansowanie wydatków związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej,
- zapewnienia środków finansowych na zatrudnienie asystentów rodziny,
- zapewnienia środków finansowych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych asystentów rodziny oraz pracowników zajmujących się pracą z rodziną poprzez udział w szkoleniach i innych formach kształcenia,
- zapewnienia środków finansowych związanych z realizacją zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
- zapewnienia środków finansowych na obsługę administracyjną zadania,
- kontynuacji działań prowadzonych na rzecz dziecka i rodziny przez placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Zamość, Gminny Ośrodek Kultury Gminy Zamość, Gminną Bibliotekę Publiczną, funkcjonujące na terenie gminy organizacje i stowarzyszenia.

Analiza działań podejmowanych w obszarze wspierania rodziny w 2024 r. pozwala stwierdzić, że były one prowadzone w sposób prawidłowy, uwzględniający realizację zadań własnych gminy. Działania te umożliwiały rodzinom korzystanie z różnych form pomocy i wsparcia przewidzianych realizowanymi przez gminę ustawami i programami pomocowymi. Wskazane jest zatem podejmowanie działań wspomagających rodziny w trudnych sytuacjach życiowych, a także działań profilaktycznych umożliwiających zahamowanie rozwoju sytuacji problemowych. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dziecka, ponieważ wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.

Niniejsze sprawozdanie zostało sporządzone na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025, poz. 49.), który zobowiązuje do złożenia Radzie Gminy w terminie do dnia 31 marca każdego roku, rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Oprac. E.Pokryszka